

V

DƯỚI SAO VÀNG

(In theo bản in của Cúu Quốc Trung ương 1949)

BÀI THƠ CỦA MẸ

VIỆT MUÔN ĐỜI

Nắng trong xanh, trời cũng trong xanh.
Mây bay, trái gió trên cành.
Một con chim cánh vàng như nắng
Bay qua thông còn hát thanh thanh.

Thông ngâm, sông cũng long lanh,
Nước non rất đổi an lành,
Một buổi trưa của Mẹ hoa giam riu rít
trong mảnh thời gian.

Trưa hôm nay lòng con sao cảm xúc!
Rặng thánh tha như hai lượt phím đàn;
Bờ bên mắt lệ đầy như chảy trút,
Vì vui, vì mừng, vì ngời Việt Nam.

Trưa hôm nay con ngồi như trẻ nhỏ,
Giữa đáy trưa, trong lòng mẹ vô cùng.
Con là sáo, mẹ là ngàn vạn gió,
Mẹ là trời, con là hạt sương rung.

Sương uống mãi chẳng bao giờ hết sáng
Của trời cao chói lói mỗi triều ngày.
Sáo ca mãi lòng tre run choáng váng,
Gió vẫn đây ngàn nội bốn phương bay.

Không nói được lời hương lên thỏ thẻ.
Không nói được trưa, không nói được ngày.
Không nói được lòng con tôn quý Mẹ,
Không nói được trời, không nói được mây.

Mẹ còn ngự mệnh mộng và diễm lệ,
Ánh linh lung soi đôi mắt dịu hiền.
Nước bông bông dơn với trời se sẽ,
Canh la đà bên Mẹ vẫn làm duyên.

Núi cao ngất đứng hầu như trẻ nít,
Cuốn thân xanh dưới chân Mẹ biển nằm.
Sóng xếp nếp cảnh gia đình quán quít,
Dờ con tâm hồi hộp mấy ngàn năm.

Miền Trung Bộ như vòng cung sắp bắn,
Dáng em Nam mềm mại chiếc chân giò,
Chị Bắc Bộ cánh quạt xòe tươi tắn:
Ba vẻ cùng biêng biếc một màu tơ.

Hồ sả'c côm hợp với đồng lá mạ,
Ao cá rô êm ả ngủ chờ sung,
Làng tre thâm điểm nhà vàng mái rạ:
Ôi những chiều quê, ôi những chiều hồng.

Quần xăn gối, chân nâu đi vạm vỡ;
Áo tứ thân hay theo nhịp gánh gồng;
Môi trầu thắm hạt na cười hớn hở;
Mẹ thái bình yêu những việc nhà nông.

Con chim hót, con bướm thì đập cánh,
Con cá bơi, con trâu lững lờ nhai,
Con nít chạy đuổi nhau cười nhí nhảnh,
Mẹ tươi vui ôm ấp cả trăm loài.

Việt Nam hỡi! ôi rừng vàng biển bạc!
Việt thanh thanh. Việt sắc sảo mặn mà,
Việt rộng mở như nụ cười nước Việt,
Việt muôn đời! con xin gửi bài ca.

TRẦN TRƯỜNG KỲ

Thưa Mẹ Việt Nam, Mẹ lòng sông biển!
Mở Cộng Hòa, hai mươi triệu chúng con
Dâng tặng Mẹ trận trường kỳ kháng chiến.
Quà thiêng liêng tươi thắm cả linh hồn.

Quà trong đó thịt chúng con run rẩy
Từng vết thương như đất ruột cày lên.
Thịt chơi với đạn mười hai ly bảy,
Chúng con vào trong cuộc diễn trò điên.

Mẹ đã khóc để chúng con sống mãi,
Chúng con đau để Mẹ lại cười.
Tràng ngọc lệ trào tuôn trong bóng khói
Là hạt cười chói lói ánh ngày mai.

Chúng con đốt một ngọn đèn vô tận
Mở trong đêm như đôi mắt trừng trừng,
Đĩa dầu máu, một đĩa đèn căm giận,
Tắt bóng đen trên ngọn cháy bùng bùng.

Đêm dài dài, đèn còn dài hơn nữa.
Thấp tranh khuya day dứt chẳng hề tàn.
Cho đến lúc ngàn chim reo tiếng lửa,
Ngọn đèn vào trong cuộc múa hân hoan.

Những nhà đổ như người đi tắm biển,
Gác lao thân trong tiếng sóng âm âm.
Gạch ngói vỡ một trận cười ảo huyền!
Bầy hư không, thành phố rủ nhau nằm.

Những đường cái đứt ruột tâm đôi đoạn,
Xé mình ra hố thẳm với thành cao;
Những cầu cống như những bình vỡ rạn;
Những núi đèo hun hút tựa chiêm bao.

Những bàn ghế chạy ra đường khắp khắp,
Xóm làng đi tránh đỡ lụt sài lang.
Khăn gói xách, gánh gồng đu tấp tễnh,
Giữa đêm kêu dồn dập tiếng: “lên đàng!”

Đua với sóng, thật là đùa ác liệt!
Sống muôn năm từ chỗ chết sinh ra.
Tay phải dựng, tay trái thì chém giết;
Trước mặt: sao, sau lưng: lửa đốt nhà.

Đỏ khe khé chúng con vào nhảy múa,
Mình thương yêu lẫn với xác chó dê,
Thân thể quý xé từng đùi dầy dụa,
Trái tim quăng như lựu đạn ném chi.

Đêm trở dạ nặng đứa con độc lập,
Đèo Hải Vân ngủ được chút nào đâu.
Cửa Đà Nẵng vẫn tức mình sóng đập,
Nghĩ cho ra những trận Pháp rơi đầu.

Đồng Tháp Mười mới vừa lên tiếng nói,
Đồi Kiến An; ngực đã nở đường hoa;
Tiếng Tháp Mười là tiếng cười đối chọi,
Giọng Sài Gòn thách gọi lũ tà ma.

Bọc Cầu Đuống những mỏ gò nhẹ thếch
Mãi chiến tranh, quay theo tiếng súng tròn!
Mười tháng chẵn vẫn nửa đêm truyền hịch!
Ngủ còn thềm - nhưng đột kích thì ngon!

Đêm nước Việt lạ như ngày Bắc Cực.
Sao ở trên chắc cũng phải tức cười!
Đêm phát động muôn bức thành sức lực
Như khuya cảnh đêm nở lộc xanh tươi.

MAI

Mẹ hiền ơi, chúng con như lúa sạ,
Thấy nước lên phải lên kịp với triều.
Đầu lúa nhỏ, nhưng mà đông lúa cả,
Lên rào rào như một lũ tầm kêu.

Đêm dưới nước ngọt vô cùng nô lệ.
Đời chìm đắm bóp chặt hết màu vui,
Nên bông lúa chạy thi từng thế hệ
Lên trên trời nở lấy hạt vàng chơi!

Mẹ yêu dấu, chúng con đùa thế đó;
Mẹ chúng con đây, lòng chúng con đây,
Hồ Chủ Tịch sống một nghìn tuổi thọ
Xem chúng con xây, xem chúng con cày.

Xem chúng con làm, chúng con dệt cử,
Dệt luôn hồn vào bức gấm nhân gian;
Ruộng đất lan tràn, muôn vàn gieo gửi,
Giữa tiếng chim ca, giữa tiếng gió đàn.

Đời đẹp quá, rất đáng cho ta chết!
Cảm tử quân cười rớt tựa hoa bay
Vì Tổ quốc, vì những đàn con nít,
Vì mắt xanh mà đổ bát máu đầy.

Tiếng từng tiếng trên đồng hồ vạn lý,
Ngày từng ngày trên bước nhịp thời gian,
Trận từng trận điểm vào kho thế kỷ,
Tờ từng tờ dày cuốn sử gian nan.

Chơi đại sự, khóc cười đều sướng cả.
Trận trường kỳ là cuộc vẽ tranh to,
Đen cọc lóc lẩn với vàng óng ả,
Nét cuối cùng mới tả được niềm thơ.

Trăm tay xã'n đang diễn vào cuộc ấy,
Mẹ thiêng liêng xin nhận lấy quà này.
Đây máu đốt, và đây là lửa cháy,
Đây hồn vàng, và đây chúng con đây...

CẨM HỜN

Đã đứng lên, những con người uất ức,
Những thế hệ nuốt oan hờn giữa ngực;
Đã đứng lên những chiến sĩ, những anh hùng,
Những gươm thiêng, những giáo nhọn, những gan đồng,
Những dạ sắt: đã đứng lên tất cả!

Giã từ quá khứ trăm năm hận,
Một bước sa cơ tử vó hùm!
Ngoảnh lại thời gian, bao hận hực!
Lỡ đường, nên nổi giận trăm năm.

Đã cháy rồi, ánh sáng giữa đêm tăm;
Đã mọc giậy sao vàng trên nếp gió.
Trong thẳm thiết, giữa bầu vinh dự đỏ;
Máu này là sắc đỏ của lòng dân.

Lũ chúng bay, loài bạc ác vô nhân
Xây sung sướng trên nhọc nhằn kẻ khác;
Lấy gian khổ của người làm cực lạc,
Rượu mồ hôi nước mắt, bánh xương tủy tim gan,
Thịt nhân quần, chúng mày vẫn uống ăn!

Sao này là ngôi sao dă't nẻo,
Máu này là máu để đưa đường.

Đỏ này quả quyết như bàn thạch,
Vàng này là một ánh triều dương.

Từ không gian đưa lại tiếng trăm phương,
Từ mặt đất nảy lên bao quyết chiến,
Từ cây cối mầm ra muôn sức điện,
Nước non này hiển hiện thế hiên ngang.
- Sông trườn dài giãy giụa đuổi sài lang,
Núi dựng đứng hỏi chân trời độc lập;
Làng mạc thét từng mỗi thôn mỗi ấp,
Rặng tre thành gậy gộc, bờ bụi hóa từng giây,
Sắt đồng thành giáo mác, cành nhánh hóa chân tay,
Đất thành khối, cát quây quần ném đá:
Nghìn nghị lực đã đứng lên tất cả!
Lũ chúng bay tàn tạ, hết cầu mong!

Máu này là máu giòng anh hùng.
Đã chảy trên non, chảy dưới đồng,
Đã chảy trên quân Nguyên, trên giặc Mãn,
Đỏ này là đỏ khối hồn chung.

Vì tới đây đoàn lũ tám mươi đông,
Bay đã nhục cả đến loài cây cỏ.
Người chẳng phục; cho đến thân ngựa chó
Cùng gặm gù cầm giận mặt quân bay.
Xiềng đã kêu trên nghìn vạn cổ tay,
Xích đã siết những cuộc đời hảo hán;
Mặt đã vỡ, óc đã rời trên trán,
Tay lìa thân, đầu rụng, tiếc đau thương
Cho một loài khát máu; tiếc vô lương!
Những Bản Thuật, những Kon Tum, Lao Bảo,
Những Bà Rá, những Sơn La, Côn Đảo,

Còn rừng thiêng nước độc, còn núi hiểm đèo cao,
Còn cát khô, đảo vắng, biển sâu nào
Bay chẳng dọa những anh hùng, chiến sĩ?
- Bay có nhốt trong lao tù ích kỷ
Cả lòng yêu, ý tốt của trời Nam.

Máu này là máu lòng căm hận
Đỏ bởi tim gan giận tím chàm.
Đỏ này là đỏ trăm năm trước
Thả'm lại từng bừng triệt giống tham.

Giết chúng bay là tội chúng bay làm.
Những tội ác chúng bay gieo nay đã mọc
Thành súng ống, thành gươm dao, thành gậy gộc,
Thành cát bay đá chạy, thành mưa giông,
Thành sấm vang, thành bão táp bùng bùng!
Giết! Sẽ giết! Chết! Chúng bay sẽ chết!
Đoàn dân Việt một lòng căm đứng hết
Ôm non sông cười ngạo với nghìn thu:

“- Xác thù là xác nhồi phân ruộng,
”Máu thù là máu rửa quân nhu.
“Sao này là sao đưa hạnh phúc,
”Đỏ này là đỏ diệt quân thù!”.

23-9-1945
Ngày kháng chiến

XUÂN VIỆT NAM

I

Xuân nước Việt khởi một ngày Tháng Tám.
Triều dân gian lên với sóng Hồng Hà.
Lụt cờ đỏ nổi giữa ngày u ám.
Trời sao vàng mọc lúc nước bao la.

Xuân lạ lòng thay! tràn tiếng Quân Ca,
Đến mãnh liệt, vỡ cả bờ sông cũ.
Lòng con trẻ, lòng thanh niên nhựa ứ.
Ai có nghe lòng mới của nông phu?

Họ đứng lên giật lấy núi ngàn thu;
Sông vĩnh viễn, họ ủa vào cướp được.
Sóng dân chúng lên với triều mực nước,
Với triều cờ, triều nhạc: với triều xuân.

Đầy tan tành một thế kỷ mùa đông,
Xuân Tháng Tám đặc nghìn xuân, bất tận.
Rượu đã đổ trong canh leo, bụi quán.
Men đã trùm trên nội cỏ, đồng sương.

II

Khả'p ngô khoai như có ý lên đường,
Suốt nụ lộc cũng ra chiều hể hả:
Xuân trời đất xây bằng hoa, bằng lá,
Người Việt Nam xây bằng súng, bằng gươm.
Xuân muôn năm lấy sắt lửa mà làm.
Hoa hạnh phúc nở trong lòng đại bác,
Lòng lựu đạn chứa hương thơm ngào ngạt,
Ném đi! bắn đi! gươm giáo chém đi!
Chặt ngang thân loài cướp nước gian phi,
Lũ cỏ dại, bắn vào hàng ngũ chúng!
Xuân sẽ nở khi dứt đầu phản động!
Máu Việt Nam không chen máu tanh hôi.

Binh sĩ ta đem cả sức vô hồi,
Bắt tạo hóa nở nụ cười độ lượng,
Ném tạc đạn cho người vui, vật sướng,
Bắn liên thanh cho đất lặng, trời êm.

III

Xuân đất trời xây bằng bướm, bằng chim,
Người nước Việt dựng bằng xương, bằng máu.
Huyết Đền Thám một khối hồng đau đáu,
Lệ Đình Phùng róc rách xuống đèo cao.
Ngục Côn Lôn, tù Lao Bảo hàn giao,
Dân Nghệ Tĩnh kết lên cùng Quảng Ngãi:
Những suối máu thấm quanh hồn chảy mãi,
Một trăm năm mới đem được xuân về.

Giữ xuân nay, muôn chiến sĩ say mê
Lấy máu tủy đổ ra đời bát ngát.
Ngừng tay lại, thấy sắc xuân còn nhạt,
Rót máu thêm, cho đến lúc toàn hồng!

IV

Xuân Việt Nam ngàn năm vẫn chưa xong,
Cuối ba tháng, xuân vẫn còn xây dựng.
Hết ánh sáng của những ngày nă'ng ửng
Sẽ nhìn cờ mà dựng giữa mùa đông.

Tiền Quân Ca như sóng vỗ bên lòng,
Dào dạt mãi tiếng của giòng máu trẻ...
Việt Nam mới, Việt Nam xuân, Việt Nam cờ đỏ
sao vàng điểm lệ!
Từ Lạng Sơn cho đến chót Cà Mau,
Qua Hải Vân, sông núi ước mơ nhau,
Dưới sắc đỏ, đánh bản đàn hợp tấu.
Cán lă'p bằng gươm cờ pha với máu.
Súng cùng gươm chung sức máu cùng xương.

Năm Cộng Hòa Thứ Nhất, giữa vinh quang,
Một thế kỷ, đây là Xuân Thứ Nhất.

*Tết Độc Lập
1946*

ĐÊM ĐÊM TIẾNG CỦA LÒNG TRUNG BẮC...

Đêm đêm tiếng của lòng Trung Bắc
Qua núi, qua sông, tới cửa đèo,
Men biển, men rừng vô tới ruộng,
Tìm em Nam Bộ gửi tình theo.

Tiếng yêu đi thẳng vào gan ruột,
Như máu trong thân chảy một giòng.
Tiếng của tay chân thương máu mủ,
Tiếng buồn gan phổi cảm non sông.

Mình buồn, ta cũng chau đôi mắt,
Máu chảy cho nên ruột phải mềm
Gửi súng, gửi tin, và gửi dạ
Vào Nam vun mãi đắp cho em.

Đêm trăng ngủ thiếp trên mây bạc,
Sao ngủ trong tơ, sương dưới cành,
Chim ngủ đàng chim, trời cũng dịu;
Lòng thương đâu ngủ được năm canh!

Ngày chằm cuộc đất, lo ngô sắn,
Đêm chút thanh thoi mới nghỉ làm,
Lòng Bắc Trung như sương phủ thắm,
Đêm đêm vô tưới dạ miền Nam.

12-10-1946

CHÚNG TA...

Tụi xảo ác muốn giở trò cướp nước.
Chớ gian ngoa đưa mồm sủa đoàn người.
Cả'n răng lại, Anh Em ơi! cứ bước!
Ngày mai hồng đập vỡ bóng đen thui.

Giặc phản động hủ theo quân cướp nước.
Súng cũng sưng, miệng lưỡi có làm gì!
Cả'n răng lại, Anh Em ơi! cứ bước!
Đời vô cùng sẽ diệt giống gian phi.

Bọn chúng ta đứng vào hàng cách mạng,
Đổ triều vua, xếp đặt lại non sông,
Giữa sấm sét đã nêu cờ sán lạn,
Lấy sao mai đặt giữa máu phun hồng;

Thét vỡ cổ khi bốn bề lặng ngủ,
Dám tay không cướp súng giữa nghìn quân,
Thuyền khải khái đè trên giòng thác lũ,
Xẻng huy hoàng cuộc từng mảng đêm tăm.

Lũ chúng nó đã thuộc vào quá khứ.
Chúng ta đây là cuộc sống đi hoài.
Đè bẹp chúng có bánh xe lịch sử,
Hộ phò ta có cả ánh ngày mai.

Ta nhịp bước với vạn trùng nhân loại,
Chúng đi riêng trong một tốp buồn đời.
Chúng nhả mặt oán ngọn triều vĩ đại,
Ta cười xòa rót cả tấm lòng trai!

Ta là cỏ lúc rào rào ánh thác,
Là bông hoa khi nở khắp rừng, đồng.
Ta chết một, đã có nghìn ta khác,
Chúng ta là hạt nă'ng dựng vùng đông!

Cờ hạnh phúc dẫn muôn dân tới trước.
Sít thă't lưng, nai nịt cả lòng vàng,
Că'n răng lại, Anh Em ơi! cứ bước !
Loài anh hùng hẹn đến chốn vinh quang.

NGUỒN THƠ MỚI

Có một suối thơ chảy từ gần gũi,
Ra xa xôi, và lại đến gần quanh.
Một suối thơ lá ngọt với hoa lành
Nói trong xóm, và dấn cười dưới phố,
Nguồn chẳng có tiên ca, không hạc múa,
Bách tùng không, sương khói cũng đều tan.
Những núi, đồi toàn ở xứ nhân gian,
Những cây cối là thân người có máu,
Mưa thế kỷ tuôn vào lòng nước dạo,
Ném đậm đà là bởi muối bờ hôi,
Nghe thơm tho cũng bởi có hơi người,
Hương sức lực lan tràn trên bãi thịt.
Sương nước mắt khóc mà nghe riu rít,
Vì buồn nay, nhưng sung sướng ngày mai.
Suối thơ đây mang mẽ tác lòng người
Nên bốn biển dạt dào trong đáy ngọc.

Hai bên bờ giòng suối thơ không lọc,
Tha hồ chen! Cuộc đời đến soi chung.

Anh trồng rau dă't anh thợ đi cùng.
Tiếng con nít kết chuỗi cười róc rách,
Cô gái lớn ngực căng tròn khúc khích,
Bà cụ già tĩnh mịch đến, tay vịn;
Màu đối no lẫn với sắ'c trời in.
Giòng thơ chảy, sôi sôi như lão đảo,
Như ập ủ mồi căm hờn gió bão,
Như chờ tin khởi nghĩa của bình minh!
Như say sưa theo rầm rộ biểu tình,
Như bát ngát với loài người biển động.

Máu chảy vào tim, triều lên giữa giọng,
Suối đây không uốn éo, chẳng làm duyên.
Suối thật thà như sự sống, suối say điên
Và tỉnh táo nguồn thơ nhân loại. Suối...

8-1946

HỒN CÁCH MẠNG

I

Đội binh văn sĩ với người thơ
Nghe thổi trong kèn lòng cứu nước,
Rúc lên từ những ngực tròn xoe
Những tiếng căm hờn không nén được;
Nghe dồn mặt đất, chuyển không gian
Súng khạc ngang thù, dao thét ngược:
Luống run trong dạ những giây đòn
Tê tái những ngày than cô đơn.

II

Run vì tủi hổ những ngày qua
Leo mãi cầu thang của tháp ngà.
Chưa đủ cao sang, xây mãi nóc;
Trèo lên lưng quỷ, trốn người ta.

Bối chừng cơn rét ngàn năm đến
Trên chiếc thuyền “Tôi” trôi lạc bến,
Khóc rơi nước mắt tựa sao mờ
Buồn tỏa hương xa như gió quện.

III

Đau thương mòn mỗi kiếp chơi vơi,
Thiếu cả màu xanh, thiếu ánh trời.
Thiếu cửa vô cùng trên sự sống,
Tái teo da thịt, bút tàn hơi.
Năm ba hộp đèn cười vênh váo,
Mây khói tràn đi hút ngậm ngùi,
Hồn bóng bọt theo mây bóng bọt,
Uổng công xanh đỏ tạo đồ chơi!

IV

Bỗng từ ruộng lúa rừng cây nổi
Một ý cang cường như bão tới.
Những trang áo rách bông ve sầu
Vác chí anh hùng ra chấp chới.

Ra đi mở hội của giang san,
Khổ với phong sương, họp với đàn;
Hứa gặp cuộc đời trên chót đỉnh,
Đánh cho đêm cũ bóng lìa tan.

V

Búa đe, cày cuốc những lo chung,
Cây bút kiêu căng hóa ngượng ngừng.
Người thật anh hùng, cười giảo dị,
Ta sao làm bộ giữa hoàng cung?

Cung vàng cũng phá ra dân chúng,
Huống nữa bài văn đóng bịt bùng?
Sự sống vẫn còn hơn cả chữ,
Máu xương hơn cả những lời trong!

VI

Đội binh văn sĩ với người thơ
Mới giật mình run trong ảo tưởng:
Mũ thiên tử giả, áo hoa vờ,
Tiên nữ sương mờ, tri kỷ gượng...

Tháp ngà lạnh lẽo tựa mồ chôn,
Xuống vội, ra đường tìm ánh sáng!
Bấy lâu khuyên nhủ vẫn đêm hôm,
Một phút tỉnh bừng vì Cách mạng!

VII

Nghe triều mới biết bể nhân gian
Sông phải về theo, suối phải hàng.
Đổ giốc trăm nguồn về sự sống,
Ánh vui lên mãi vượt thời gian.
Ta đi, mặc kệ những người rơi.
Nghe tiếng gà kêu, họ chết rồi!
Thơ ẩm mùi men, văn ngạt thuốc,
Họ tàn, - Ta cứ bước lên thôi!

VIII

Bút ta mong được đầy hơi sống,
Hơi của muôn nghìn, hơi đại chúng.
Đầy niềm trở dạ của thời nay
Mang nặng tương lai, hứa đến ngày...

Đầy rẫy hoa xuân nhân loại mới,
Đầy thêm mật ngọt bướm vàng bay.
Và đầy những cánh mừng phơi phới
Khi chuyển ngàn thân, quân tiến tới...

IX

Chữ nằm trong trận tựa muôn binh,
Câu sắp theo câu hợp biểu tình,
Ra lệnh cho vắn không được dãn,
Theo còi, nhằm tới đích xa xanh.
Huyết quản là giòng mực láng lai,
Đội binh văn sĩ của ngày mai
Hướng đôi cánh mũi theo hơi súng
Vác bút lên hàng, bước: “một! hai!”.

Tháng Tám 1946

TIẾNG VÀNG

Đêm trong động một tiếng vàng,
Tiếng nghe êm ái, lắng càng dịu trong.
Tiếng đưa hòa dịu vào không,
Như rơi giọt bạc nằm trong da trời.
Lung linh xoay giọt lệ cười,
Vuốt ve man mác như lời nước xanh,
Ấy là tiếng sao lạnh lạnh nói,
Hạt bóng trắng soi dọi đồng bằng;
Sương đi còn một giọt ngừng,
Mưa trời thu đọng trên từng biếc cao
Gió qua lại rì rào năm cánh,
Lụa phát phơ kêu ánh sao vàng.
Vùng xa sông suối nói năng,
Non vui vẻ dạ, rừng hăm hở lòng;
Chim yên trong lá mơ mòng,
Sóng ngoài khơi dợn như tròng mắt êm,
Năm canh giữ thức hồn đêm;
Khách đời ngửa mặt nhìn xem hướng đường.
Vòm ngọc bạc tráng gương xa tã'p,
Giọng sao vàng ăm ă'p thanh thiên!...

1940

TIẾNG NÓI VIỆT NAM

“Đây là Tiếng nói Việt Nam...”
Sáng tinh sương đã giậy làm triều dương.
Mai xanh như lúc chiều vàng,
Trưa hồng hay buổi đêm sương lạnh lùng,
Cũng đưa tiếng nói trong không,
Phổ chen đứng lại; - trong phòng bùng lên.

Trong tiếng nói hãy rèn giọng gió,
Lớn: đồng vang; lúc nhỏ: tơ tầm.
“Đây là Tiếng nói Việt Nam...”
Tiếng buồn êm dịu, tiếng hàm giận căm,
Tiếng Tổ Quốc đêm nằm văng vẳng,
Ngày vấn vương tai lă'ng nghe xa:
Sông run, núi cũng ngân nga,
Thóc ngô hòa điệu, cỏ hoa dờn cười.

Biết bao máu chảy trong hơi,
Mẹ ru ngày nhỏ bên nôi chập chùng,
Lớn lên, tỏ vui mừng, sâu thẳm.
Cũng tiếng này thông cảm ái ân.
“Đây là Tiếng Nói Việt Nam...”
Nước non chưa đủ, còn tham biển trời!

Đưa đi qua triệu lòng người,
Đem về Nam Bắc một lời đồng thanh,
Tiếng dữ dội, trong lành quuyền rũ,
Tiếng Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa.
Tấm lòng Hà Nội phát ra;
Thiết tha TIẾNG NÓI - Đây là VIỆT NAM!

1946

ĐÀN CHIM DÂN TỘC

Tặng nhi đồng Việt Nam

Một, hai! Một, hai!
Các em nhi đồng súng vác vai,
Nhịp kỹ trăm chân như một bước,
Lo tròn bốn phận lính tương lai.

Đội trưởng trang nghiêm tiến dẫn đầu.
Ráng son pha sắc cúc vàng thâu,
Cờ thiêng tổ quốc đưa vinh dự
Lên mặt anh hùng chưa có râu.

Bống tiếng đâu lên tựa suối đàn,
Trong như chuông sớm, nở đều ran!
Cả đoàn ngược cổ ca lạnh lạnh,
Trên phố tương bừng chim Việt Nam!

Dân tộc huy hoàng lúc sáng ra,
Nhi đồng bống chốc hóa sơn ca.
Đâu đâu phố lớn sang làng quạnh,
Ríu rít muôn em cất tiếng hòa.

Đàn chim dân tộc lú lo buông
Chuỗi tiếng tròn xinh khắp mé đường,

Trong buổi nắng mai hay giữa tối,
Say sưa hớp thở lấy vùng dương!

Lòng non sẵn đón ánh quang vinh,
Dâng khối tình thành đến CHÍ MINH!
Âu yếm cũng vui lòng Chủ tịch
Nhìn đàn con trẻ hóa bình minh.

Ríu rít trong không, tiếng cuộc đời!
Hát này không chỉ hát vui chơi,
Súng tuy súng giả, nhưng lòng thật,
Gươm dầu chưa tôi, chỉ sáng ngời.

Máu đỏ cha, anh đã nhuộm cờ;
Các em há chỉ biết ngây thơ!
Các em thấu rõ hồn non nước
Nên thét oan cừu với ngực tơ.

Chân nhỏ đường măng, tay tý hon,
Mái đầu mơn mớn, má con con,
Môi như chim chóc ưa đùa cợt,
Tin tưởng reo trong mắt mở tròn;

Thân bé cũng đăng hàng cứu quốc,
Các em để thẹn lẫn đàn ông!
Lẫn kẻ thân to không biết nước,
Nên quay trở lại học nhi đồng!

Một, hai! Một, hai!
Làm tròn bốn phận lính tương lai!
Các em chưa đánh, nên ca hát,
Cho Việt Nam xuân nở khắp cười.

MỘT CUỘC BIỂU TÌNH...

Bữa kia trong vài phố Hà Nội,
Có cuộc biểu tình, (nghĩ cũng tội!)
Vén vện đếm được những ba mươi
Lính bảy thằng người đi quấy rối.

Khuyến Ưng một lũ sã'p mưu gian,
Cai quản ít nhiều đàn ốm đói,
Đi qua mấy phố diễn trò hề,
Khiến cả quốc dân đều... bịt mũi!

Biểu tình chi đó? Biểu tình ai?
Ai bảo biểu tình, mà lạ nhỉ!
Hô đều như thế... đưa so lo,
Bước mạnh như là... người thất chí.
- Bà ơi! dă't cháu ngó kỳ quan!
- Mợ nó ngừng tay, ra ngă'm tỵ.

Một đoàn nhơ nhuốc mang trên trán
Uể oải há mồm rao bánh rán:
"Tẩy chay tuyến cử" với...nhân dân!
"Liên hiệp quốc gia" cùng ... nước bạn!

Vài ông mặc lính bước xa xa
Hộ vệ đàn người đem nước bán.
(Lính nào ăn mặc giả trang kia,
Không phải Việt Nam, thưa các bạn!)

Tẩy chay tuyển cử. - Cú tẩy chay!
Dân Việt Nam tôi cứ tuyển cử!
Quốc gia liên hiệp... Quốc gia liên...
Nhưng hiệp với ai, ông nói thử?
- Những quân liếm gót sạch bong rồi,
Mới dám anh hùng như thế chứ!

Ai đem máy ảnh chụp giùm tôi!
Nghĩ đến biểu tình mà xấu hổ!
Đi như phu bắt phải khiêng đòn;
Kêu tựa làm công cho các chú.
Mấy anh mang súng kèm hai bên,
Thỉnh thoảng nhả'c vào: - Hô đi chứ!
Chen nhau đông tự chùa Bà Đanh!
Hăng hái như người đang ngái ngủ!
Thuế người - hỏi thật - mấy quan kim?
- Gớm! Cứ lòn nhau chỉ thế, cụ!

*Báo Độc lập ngày 23-12-1945
(Kỷ niệm cuộc “biểu tình đả đảo Tổng tuyển cử”
do bọn tay sai ngoại quốc diễn ở Thủ Đức)*

TỔNG... BẮT ĐÌNH CÔNG

Tổng đình công hỡi! Tổng đình công!
Tưởng có, ai ngờ lại hóa không!
Trời hỡi, đất ơi, xin chúng giám!
Lấy mo mà bịt mặt cho xong!

Tổng đình công đây, nghĩ mà thương.
Phố đóng sao mà cửa mở toang?
Tàu điện long cong ra vẫn chạy!
Đồng Xuân âm ỹ hợp như thường!

Tổng đình công hỡi! Tổng đình công!
Dân chúng sao mà xỏ chúng ông?
Tưởng chă'c được dân nên mới “tổng”;
Mà dân không được, thế là... tong!

Đất hỡi, sao mày vẫn cứ quay?
Sao mày không chịu nghỉ hôm nay?
Ông trời sao chẳng chiều nhau tấy,
Nổ sấm cho tôi lấy một ngày!

Tổng đình công hỡi! Tổng đình công!
Muối mặt như dưa, nghĩ thẹn thùng!
Mình đã tự xưng là tất cả
Đàn bà, con nít, với đàn ông;

Tự xưng dân chúng bấy lâu nay,
Lấy tiếng là dân, chửi cả ngày;
Ấy thế mà nay sao lẻ tẻ?
“Lá cờ dân chúng” ỉu xiu thay!

Tổng đình công hỡi! Tổng đình công!
Họ chẳng đình cho, lại họp đông!
Tiu nghỉu như mèo tai bị cắt,
Nước này đem bán, bán không xong.

Quần quanh ta trách chị hàng rau,
Trách chị buôn tôm, chị bán giàu.
Trách bạn cần lao, em bán báo;
Trách xe, trách chợ, trách con tàu!

Một lần tuyên cử phá không xong.
Nay khối nhân dân vẫn một lòng,
Biết trước thôi đành câm miệng hến,
Tổng đình công hỡi! Tổng đình công!

*Báo Sự Thật ngày 20-2-1946
(Kỷ niệm cuộc vận động Tổng đình công
của bọn phản động tại Thủ Đô*

BIỂU TÌNH MƯA

(19 tháng Tám 1946)

Biểu tình! Biểu tình!
Trên đường réo một tiếng sông, tiếng thác,
Quần áo chảy dưới mưa nghe xào xạc,
Cổ hầu kêu mừng tượng tiếng mưa bay.

Thác ào ào gần nghe tựa xa xa:
Tiếng mưa đi lừa sương trên đường nhựa,
Tiếng gió vào gọi cửa,
Tiếng người reo làm lửa giữa mưa kêu.

Nước dưới chân chảy xoáy, tuôn liền,
Chảy không kịp sức mưa trời trút xuống.
Mưa tầm tã, mưa dường như cũng cuốn!
Đổ chan hòa không kịp với người đi.

Biểu tình!
Biểu tình quặn dữ, mê ly,
Cuốn hơn nhạc, mưa cũng say bằng rượu!
Hồn khởi nghĩa lôi cả thành Hoàng Diệu!
Gió vô cùng phiêu diêu thổi rừng chân.

Chính quyền năm ngoái
Vừa một tuổi xuân.
Nhớ chiều thứ nhất
Vang gầm sóng dân.
Nhớ giọt mưa tuôn, lụt về ăm ắp,
Nhớ tay vỗ ở công trường bão táp
Nên hôm nay mười vạn xích nhau gần.

Lă'ng nghe! Lă'ng nghe!
Tiếng vang trên bước cỏ.
Đường cách mạng dân làm mưa, làm gió,
Nhạc bình dân là một khúc mưa theo.

MÊ QUẦN CHÚNG

Phải là sóng nổ hay chuông đánh?
Gió chở ngập mình, giông chuyển bánh.
Trời ơi, đứt thở giữa phần đông!
Ngực tựa phao con thở phập phồng.

Tôi run thân xác, tôi run tóc,
Miệng muốn gầm vang, tay muốn khóc,
Muốn cười khoan khoái ở bàn chân,
Lại muốn cuồng điên trên mắt ngọc.
Vạn người sao bỗng rủ nhau đi?
Tay sát bên tay, bước hện thề.
Vải nói lời gì trượng pháp phối?
Cờ tung thẳng cánh sướng như phi!
Bởi sao năm cánh gọi đằng xa
Nên lớp người vui cho nă'ng nướp.
Con trai, con gái, những ông già,
Những trẻ yêu yêu mầm sống búp;
Những tay đánh mạnh, những chân nâu,
Những tiếng reo kêu giữa cổ hầu.
Ôi sóng loài người! Ôi biển cả!
Nguồn hy vọng chảy giữa đời đau.

Làm sao đủ sức ôm cho hết
Sự sống muôn trùng lên đở khét?
Cánh tay mở rộng muốn lìa xương,
Ngực tiếp hương người say tưởng chết.
Mồ hôi kích thích như hương đại
Của đám hoa rừng, rừng nhân loại.
Muối không sánh đậm với hơi người,
Rượu cũng thua nồng da nóng hổi.
Tôi ra ở giữa bạn nhân gian
Run rẩy như thân một chiếc đàn.
Mạch máu biến thành tơ chỉ vướng,
Trời ơi quần chúng quá tình nhân!
Tôi là người vợ rất yêu đương
Của đám tay chân ngập phố đường,
Dân chúng trào như xuân ấm áp,
Mà tôi: chiếc lá đập hơi dương.
Tôi không có ngực, bởi chung quanh
Đã thở giùm tôi vạn mối tình.
Trong buổi tầm lên nhân loại mới,
Lòng tôi như thể chiếc nong xanh.
Họ đi, tất cả qua - hoan hỷ,
Như một đoàn quân lên sức quý.
Sức thần, sức quý: sức nhân gian,
Sức lực cần lao đòi ngự trị!
Người đi đâu đó? - sóng xuân ơi!
Kịp đuổi chân theo kéo lạc đời!

Có nghe những tiếng đở sần sật
Như dưới chân voi cây bẹ nát?
Những xiềng, những xích, trăm thứ gông,

Vì bước muôn người mà hóa không!
Có nghe đập chết những thằng cướp
Bởi đám anh hùng quần áo mướp?
Nghe loài bụng phệ thở hơi ra,
Nghe bọn xâm lăng khóc tuổi già?
Có nghe sư tử và hổ báo
Bọn ăn thịt người run dưới áo?
Có nghe đế quốc vỡ như bình,
Bức địa đồ xưa quật chuyển mình?
Một giọt máu dân sa xuống đất,
Loài chó phải rơi muôn máu mắt!
Loài tham vá víu chă'p cùng nhau
Những lọ tan tành còn nữa đâu!

Tôi mê ánh sáng, tôi mê sức,
Ngực hít loài người đau đến tức,
Lòng này dẫu nát dưới chân xe,
Còn có đèn hồn luôn vẫn thức,
Đi đi, đoàn lũ của nhân gian!
Đi hái tương lai giữa cõi trần!
Đi đổ mồ hôi theo nước mắt
Cho lòng đất cũ nở hoa tân.
Đi muôn chân bước, đi muôn ánh,
Biển bước trên đường, tay nở cánh.
Bụng đói, tay mang sức lực đây!

12-1946

THỦ ĐÔ ĐÊM MƯỜI CHÍN

Hà Nội đứng trong đêm mười chín lửa,
Súng cầm thù vây bủa lũ tàn tham,
Súng rửa hờn, súng của nước Việt Nam,
Sấm công lý đánh đầu quân bất tín.
Súng quân tử chín tháng trời giữ kín,
Gượng cười đau xem bày chó cǎ'n điên.
Súng chưa kêu, chúng nó tưởng súng hờn;
Nát mặt chúng, súng bây giờ mới biết!

Bóng tối mệnh mang, điểm giờ lâm liệt
Nổ bùng ra lòng giận đã tràn hông.
Giận rít căm căm, giận nổ đùng đùng.
Giận tức quá hóa tiếng cười sặc sặc:
Vệ Quốc Quân! Tự Vệ! Du Kích Đội! Dân Quân!
Những thanh niên mạnh đẹp tựa thiên thần
Mở cờ đỏ sao vàng trong mạch máu.
Họ sướng quá. Ngực căng buồm dưới áo,
Gió triều lên, thuyền họ hết nằm không,
Cổ bao lâu khô khát máu thù chung,
Gan tức tối phải mấy lần gói ghém.
Nay thả cửa! tha hồ ra bàn chém!
Lính Việt ào thành trận sóng xung phong.

Hà Nội mệnh mông! Hà Nội anh hùng!
Thành thứ nhất của Cộng Hòa Dân Quốc;
Hào khí Thủ Đô! oai linh chủng tộc!
Đạn trên đầu Hoàng Diệu tựa hào quang.
Súng Việt Nam bốn phía nẩy sao vàng,
Dem chính nghĩa giết một loài súc vật
Giết chúng nó! a ha! chìm xuống đất
Bọn côn đồ nô lệ Đức hôm kia,
Nay đến đây ăn hiếp những phu xe,
Cướp thuốc lá, bắn những người hành khát,
Xé con nít vút xuống giòng thảm khốc,
Hãm đàn bà dạ chứa, đốt ông lão run tay,
Lũ giết người! thềm ăn bửa, uống say!
Lũ chó má đội lột người trắng trẻo,
Hòn Gai giận với Bắc Ninh cay đắng,
Thù Cao nguyên vẫn nặng, máu Nam Bộ
không tan,
Lạng Sơn gầm dân vô tội chết oan,
Hải Phòng tức một góc trời thương cảm:
Những tội ấy chất đã đầy chín tháng,
Đến hôm nay Hà Nội nuốt gan mày!

Chúng nó nằm như một đồng thân cây,
Chúng nó chết như cả bầy lợn béo.
Bụng để quốc, mỡ thực dân đầy xéo
Dưới chươn trần sung sướng vạ quân Nam.
Anh hùng rơm trên thiết giáp hung hăng,
Tráng sĩ vỏ làm oai nơi súng máy,
Trời hỡi đất! đêm nay hùng biết mấy!
Chúng giơ tay xin lấy phận đầu hàng.

Hà Nội đây, đây hầm bẫy xe tăng,
Đây cột gỗ; đây hàng rào chớn chở,
Đất đào xuống cho biết lòng mỗi phố,
Sắt trồng lên, cây ngã xuống ngang tàng,
Đây rầm rầm đêm Mười Chín, hiên ngang,
Hà Nội đứng với cả lòng bể lửa,
Cờ hùng vĩ là một vòm trời đỏ;
Toàn nước nhà theo lời gọi Thủ Đô.

Năm Thứ Ba, dân Việt thấy tha hồ
Quân cướp nước chết giữa đường Hà Nội.

19 tháng 8, 1946

NHỚ MÙA THÁNG TÁM

Cờ Đỏ Sao Vàng... Tháng Tám Bốn Mươi Năm...
Nhà Hát Lớn... Mùa Thu Năm Cách Mạng...
Hà Nội Thủ Đô... Việt Minh Mặt Trận...
Tự Do Độc Lập... Dân Chủ Cộng Hòa...
- Những tiếng thần reo rã't mãi, mãi lòng ta!
Nhớ hồi nhớ, khóc òa vui biết mấy!
"Cái thuở ban đầu Dân quốc ấy,
"Nghìn năm chưa dễ đã ai quên..."
Cụ Hồ về, lần thứ nhất giao duyên
Với nước Việt, mà sao tình khă'ng khít!

Thu ơi mùa thu ơi! ta sống hay là chết?
Cả hồn ta thương nhớ quá đi thôi!
Việt muôn năm, nước Việt lại ra đời.
Ta tôi mọi, ta thành người trở lại.
Hai năm qua, nay lại mùa thu tới.
Mỗi lần thu tới, lại mới mùa thu.
Thu từ đây không thu thăm, thu sâu,
Mà thu sướng, nhuộm màu xuân mát mát.

Lá biếc xanh xanh, trời mở ngát ngát,
Da tươi thịt thă'm nở lại cùng sương.
Áng mây bay như múa cuộc nghệ thường,
Nă'ng hạ giọng nói những lời dịu sáng:

Một ít thịt xương ta - đã theo cùng Cách Mạng!
Mùa Thu Tháng Tám, Năm Bốn Mươi Năm!
Khởi nghĩa đi lên, dân chúng rầm rầm,
Máu đường phố gầm gầm, nghe nóng nóng.

Và từ ấy trên thời gian to rộng,
Thu Việt Nam có nghĩa một mùa xuân.
Trăm năm sau, nghe Tháng Tám gần gần,
Nghìn dân lại nhớ tình dân mới bén,
Nhớ tự do đầu, đỏ vàng ước hẹn,
Sao rất thu vàng trong sáng như gương,
Đỏ rất xuân, thơm rực máu bông hường,
Ngày khởi nghĩa để Tháp Rùa ngậy ngất!
Nhớ tất cả Năm Cộng Hòa Thứ Nhất,
Như lá vàng cũng có nghĩa là vui.
Như mưa ngẫu đường có vị ngọt bụi,
Như lụt lội chỉ tại lòng tràn ngập.
Hà Nội! Thủ Đô! Cộng Hòa! Độc Lập!
Nhớ thương ôi ngày mới tuổi hoa lay
Chính quyền về đây rẩy những bàn tay,
Khiến chân đảo, khiến người say; nhớ lă'm!
Tất cả nhớ quây quần Tháng Tám
Như bướm điên mê khướt một đài hoa.
Lòng tiết trinh vui trong tiệc sáng lò,
Tình nguyên thủy vẫn hây còn run rẩy...

“Cải thuở ban đầu Dân quốc ấy.
”Nghìn năm chưa dễ mấy ai quên!”.

Tháng Tám 1947

ẢNH CỤ HỒ

Cụ Hồ, ấy là Việt Nam sinh đẻ,
Nên nghìn xưa còn lại về nhà nhỏ,
Trải thế gian qua biết mấy địa đồ,
Môi bất hủ vẫn nụ cười nước Việt;
Vẫn cái trán non cao, vẫn mắt ngời nước biếc,
Vẫn chòm râu hòa nhã của phương Đông.
Dân sinh ra, nên nói tựa dân đồng,
Lời chuyện vẫn lại nôm na tục ngữ.
Áo màu xám vẫn giữ tro vụn thuở
Của nường dâu, bãi đậu hoặc vườn ngô.
Sống rau dưa, giày mũ vải thô sơ,
Đời giản dị cũng đượm màu hiền triết.

Cụ Hồ đã hóa làm sông núi,
Mỗi nét lông mày mỗi nét non.
Dân chúng tưởng mong Hồ Chủ Tịch
Nghe êm trong dạ, ấm trong hồn.

Cụ Hồ quen thuộc thân yêu quá.
Dân chúng thiêng liêng vẽ tự lòng,
Vẽ ảnh cụ Hồ không giống Cụ,
Vì xem Chủ Tịch tựa non sông.

Tha hồ thêm thả't theo yêu mến,
Miễn được dung nhan để ngă'm gần,
Lòng tựa Nguyệt Nga trong chuyện cũ,
Lấy trong bức ảnh gửi niềm thân.

Trẻ con sớm giẫy thoảng tơ vương,
Bác ở trong lòng, biết mấy thương!
Bồ lão đêm nằm mơ lứa tuổi,
Thấy vui như nhớ một vùng dương.

Gánh rau, gánh củi, gánh hoa hương
Vă't giọt mồ hôi, đặt xuống đường,
Phe phẩy nón cời, ngồi nhớ Cụ:
- Nghĩ nhiều, tóc có ngả màu sương?

Cái cưa, cái đục, cái cày sâu
Nhớ mắ't tình anh, nhẹ bớt sầu.
Chiếc bút, chiếc gươm như chiếc súng
Nghe câu khuyên bảo tựa vào nhau.

Mai mai hòa điệu những đêm đêm,
Như tiếng sông tuôn, tiếng gió thổi,
Lòng của dân gian yêu Chủ Tịch
Hóa thành khúc nhạc tỏa muôn năm.

1945 - 1948

KIM CHỈ

Chúng ta là cây kim,
Chúng ta là sợi chỉ,
Để may lại cuộc đời
Cho liền trong vụn kỷ.

Bọn cướp đời, cướp nước
Tay cầm súng, cầm dao
Cắt xẻ mình nhân loại,
Hút máu đào với nhau.

Những núi lở vì cưa
Vẫn hãy còn lở lói.
Mổ xẻ ruộng cùng đồng,
Những rãnh cày hấp hối.

Sông chặt thành khúc nhỏ
Ruột đứt vẫn nhìn nhau.
Hai bờ quen cách trở,
Sầu bao nhiêu nhịp cầu.

Buộc bằng giấy thép gai,
Những biên thù rớm máu
Đau nhức chỗ chia nhau,
Chịu muôn đời sao thấu.

Mình thế gian rách nát,
Ôi cái áo ăn mây
Chúng ta là kim chỉ
Thương khó những đêm ngày.

Xương làm cây kim may,
Mạch máu cùng nối kết
Đây sợi chỉ vô cùng
Cuốn bao giờ cho hết!

Vo vo muôn tiếng lựa,
Ríu rít lũ ong đôi,
Gió thổi trên đường dệt,
Máu người ca khắp nơi:

“Chúng ta là cây kim
”Chúng ta là sợi chỉ
“Quyết may lại cuộc đời
”Cho liền trong vụn kỷ.”

Tháng 4 - 1948

Nhớ nào hơn nhớ trong thân thể?
Nhớ nào hơn cái nhớ tay chân?
Chim thảng dong còn lúc nhớ rừng,
Mây phiêu bạc lưng chừng nhớ núi,
Những nghệ sĩ nhớ con đường gió bụi,
Nhớ mặt trăng trời là những hoa đêm,

“Anh nhớ em, em ơi! anh nhớ em”
Là cái nhớ của tình nhân muôn thở;
Nhưng nhớ đâu có nhớ
Như người thương binh bỗng nhớ tay chân.

Đêm nay lạnh lòng buông tỏa băng khuâng,
Người thương binh trở mình, nghe rét nơi chân đã mất;
Chân đã mất, nhưng rét còn vẫn rét
Nơi lòng chân ma, nơi ngón chân ma.
Nơi mắt cá tàn, nơi đầu gối đã qua.
- Ôi cái chân, em ơi, em đã lìa thân thể
Đem nguyên tử trả cho vòng luân chuyển,
Anh để em rơi bón đất nước nhà;
Như một lá vàng em vội vàng xa;
Cớ làm sao đêm nay em lại về như cũ,
Nghe em đó, mà không còn em nữa,
Rét không em, ôi kỷ niệm bàn chân,
Rét giùm em, anh vẫn lạnh toàn thân.

Người thương binh kéo chăn như tưởng đã'p
Phía chân vắng với cả lòng ủ ấp,
Người thương binh khe khẽ giọng ru ru,
Ru chân, ru mình, ru dịu mùa thu,
Ru tổ quốc, ru và trời đất nữa;
Ru những nỗi đau, ru màu khói lửa,
Ru người ta, để thấy được người ru...
- Nhớ tay chân là mấy nhớ tương tư...

9-1948

BIỆT LY KHÁNG CHIẾN

Tiếng ly biệt truyền ra,
Môi mỉm cười với mắt.
Mắt nói chi với lòng,
Lòng nói gì với nhau.

Ly biệt là bông hoa
Nở trên đường kháng chiến.
Hoa ly biệt nở nhiều
Hát cùng hoa thương mến.

Hôm qua biết hôm nay
Sẽ chia tay, chia tay.
Chim trên trời họp đến
Rồi chim bay, chim bay...

Tay hái hoa hồng đỏ,
Tay nâng đóa cúc vàng.
Cúc vàng xa thương nhớ,
Hoa hồng gần yêu thương.

11-1948

MÃI MÃI

- Vâng, anh sẽ yêu em mãi mãi;
Mãi mãi là trong những phút giây.
Să'c hồng mãi mãi hôm nay,
Hoa sim nở rộ cuồng say một đời;
Em nói nhỏ: “hỡi người yêu dấu,
Hãy yêu em mãi mãi nghe anh?”
Say xưa anh cũng dặn tình:
“Yêu anh mãi mãi nghe! Mình yêu anh.”
Hoa nửa buổi muốn thành vạn thuở,
Lòng một đời tính độ ngàn năm;
Sông trôi núi lở âm thầm,
Đường đi vũ trụ có cầm được đâu!
Nhưng ta sẽ yêu nhau mãi mãi,
Mãi mãi là trong những phút giây;
Lâu dài là bóng, là mây,
Là môi kỳ ngộ, là tay hảo cầu.
Mãi mãi ở trong câu hò hẹn,
Mãi mãi trong ý nguyện bình sinh;
Thời gian không phải của mình,
Tình chỉ mãi mãi bằng tình thắm năm?
Vâng, anh sẽ yêu em mãi mãi,
Trong phút giây ân ái muôn đời.
Mai kia dù có rẽ rời,
Đôi ta đã mãi mãi ngồi bên nhau.

HƯƠNG ĐỜI

Đời ta tất cả, nhưng cũng có gì đâu?
- Miếng vắn chênh kê giữa dịp cầu,
Một buổi chiều sương nghe chó sủa,
Sân hè thóc trải liệm bồ câu.

Tiếng chân yêu mền vào trong dạ,
Giọng nói thân yêu mới đổi màu.
Cái nă'ng ồ lên trong tiếng lá:
Đời là tất cả - có gì đâu!

Một bước chân buồn giữa phố thu,
Phát vuông cờ đỏ cửa đêm mù.
Gió sương bốn biển pha hơi ẩm,
Trong máy truyền thanh tiếng Cự Hồ.

Có thể, nhưng đời là tất cả -
Cột giây thép đứng hát mùa thu,
Đời là tất cả, nhưng cũng có gì đâu?
Như đôi đứa mình lặng lẽ nhìn nhau.

Một cái nă'm tay, một đầu thuốc dở,
Một tiếng vang trong một mái đầu.

Ánh đèn trong đêm tối.
Tách cà phê nâu.

ĐÔI HOA GẠO

Tháng hai, hoa đất nước
Mở cánh ngập đồi xa,
Máu đào tung tóe vỡ,
Chân mây thở sáng lòe.
Mắt tôi thành biển đỏ,
Chân đến hồng ngân nga.

Cây mạnh đứng giang tay
Hút dạt dào sức đất.
Máu sông núi lên hòa
Rượu mặt trời mới cất.

Giữa đời xuân mới tới,
Hội đỏ cũng vừa lên.
Đỏ như môi, như má,
Đỏ như suối, như men,
Như ngực dâng triều ứ,
Như tình vừa nẩy nhen.

Một khoảng thă'm đưa tin
Hằng hà sa số đỏ
Khă'p cả một đồng bằng
Soi sáng bằng hoa đỏ.

Tôi say hay hoa say?
Nă'm tay của nă'm tay
Rủ hết loài người nhẩy
Dưới triều hoa gạo đây
Vô vãn lòng trải lục
Tuôn ra một thác ngày.

Vui vui những cảnh tơ
Để búp hồng mở, mở.
Gió chim ngoài chân trời
Cũng về chen hội đỏ.

Châu Tự Do
2 - 1948

MỘT NGÀY XUÂN

Một ngày xuân xanh tươi như mắt biếc,
Gió biển Đông phơ phất thổi lên rừng.
Áo Việt Bắc màu chàm pha vững chắc
Cũng theo thừa những đường nắng mênh mông.

Tôi bước đi trên những đường phá vỡ,
Lắng tai nghe kháng chiến hát mơ hồ.
Mùi chiến thắng gieo trong không khí nở,
Đường xuyên rừng hay đường lại Thủ Đô?

Chèo lá nhỏ xuôi xuôi buông thả mái,
Gió đem tơ đi nối những chân trời,
Những tay trẻ ôm tròn vòng thế giới;
Tự đâu về? Trái đất nổi bài vui.

Chàng vệ quốc súng mang đi rảo bước.
Ngựa giao thông nghiêng đầu ngoạm cỏ xanh.
Cầu khắp khênh tõe lên đôi ánh nước.
Quán cửa nhìn hàng lựa mắt long lanh.

Đàng xa ấy chă'c lượn vòng tha thiết,
Giòng sông Lô ca hát ở Khu Mười.
Phổ Đại Từ hay Cao Vân chẳng biết!
Ta là mình, mà anh cũng là tôi.

Máu tươi chảy ba năm trời chiến sĩ,
Có hôm nay một buổi sớm mai đời.
Muôn cổ họng chim trời kêu riu rít
Khiến mặt trời bối rối cả đường tơ.

TRỞ VỀ

Cũng bởi vì tôi nhớ, tôi mong,
Một sớm mai hồng, tôi sẽ lên đường trở lại
Giữa vũ trụ nhân gian, trong gia đình xã hội
Giữa quốc gia nhân loại, trong thế giới gia đình,
Một sớm mai hồng, vãng một bình minh
Xanh mướt trẻ con,
Hồng môi thiếu nữ.

Tôi sẽ trở về, chân vui rón rén
Như hương đi những đêm xuân hò hẹn,
Như mắt yêu len lén,
Như tay vuốt quen quen;
Như đưa trẻ con nhảy vù mẹ hiền,
Trong lòng đời tôi lại về náo động.

Bà mẹ đời du dương tay mở rộng,
Tôi nằm tròn làm một giọt sương hoa,
Hỏi cỏ cây: mình có nhớ thương ta?
Ta rất nhớ thương mình, nên trở lại.

- Vì đang sống, tôi vẫn còn sống mãi,
Vì còn yêu, tôi lại muốn yêu thêm;
Vì mắt tôi no đủ bóng ngày đêm,
Tai đầy tiếng, hay môi mềm cảm giác,
Hôm nay vẫn nghĩ đến đời bữa khác,
Như đứa con vừa bú mẹ một bên,
Một bên kia vẫn mơn vú mẹ hiền.

Tôi phải về vì quá đổi yêu thương
Những con người làm bằng máu và xương
Vì thối má'c sau khi mình đã chết,
Hội vui quá thế mà mình không biết.
Tôi lại về vì khúc nhạc sau đây
Đập vang trời, mời cả nước cùng mây.
Dù muốn ngủ, cũng thế nào ngủ được!
Như một sớm trên đường vang tiếng guốc,
Như một trưa chim chóc réo mùa hè
Tiếng dĩa rền đập nă'ng nhảy vàng hoe.
Tiếng tia sáng múa vờn quanh chiếc búa;
Những bánh xe quay, những guồng máy lùa
Những bàn chân dậm, những cánh tay nhanh,
Tiếng cất nhà, trời đất! gõ lạnh canh
Kêu thánh thót trong khi thành cửa sổ!
Những toa máy phì phì đang tập thổ,
Những con tàu đẩy sức rúc huyền thiên:
- Tôi phải về nghe dự nhạc đoàn viên
Nhân loại mới nói cười như trẻ nhỏ.

Việt Nam sau một thời lao khổ,
Bây giờ cười như hoa nở.
Cô gái Việt gánh gồng xinh xinh,
Đâu cũng là những cô gái Bắc Ninh.

Hội loài người đông vui, luyện ái.
Cô Hạnh Phúc, đợi chờ cô mãi!
Gầy dựng cô, sút mẻ những bàn tay,
Trật bả vai, rỏ máu những lông mày.
Nhưng cô đến, cả huy hoàng trên trán,
Đâu đã muộn rồi, hãy còn sớm chán!

Hội loài người vui vẻ lắm, ngày mai.
Tôi sẽ xin Đời, về một sớm mai.